МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

МР "Ботлихский район"

МКОУ "ХЕЛЕТУРИНСКАЯ СОШ"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
МО начальных классов	Заместитель директора по УВР	Директор школы
Руководитель МО	______________Газиева Э.Х.	______________Юсупов Ю.М.
______________ Алистанова Н.М-	Протокол №1	Приказ №1
Протокол №1	от "30" август 2024 г.	от "31" август2024 г.
от "30" август2024 г.		

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета

«Родная литература»

для 2 класса начального общего образования

на 2024-2025 учебный год

с.Хелетури 2024

Программалъе баян

Программа хIадур гьабуна байбихьул школалда тIуразаризе хIисабалде росарал хIасилалги, Обществоялда инсанасул рухIияб рахъ, хьвада чIвадиялъул къагIидаби церетIеялъул ва гьезие тарбия кьеялъул концепцияги, Байбихьул школалъул лъайкьеялъул федералияб пачалихъияб стандартги кьочIое росун.

Рабочая программа составлена на основе следующих нормативно - правовых документов:

1. Федеральный закон от 29.12.2012 г . № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации»;
2. Федеральный государственный стандарт начального общего, основного общего и среднего (полного) общего образования, утв. Приказом Министерства образования и науки РФ от 17.12.2010 г. № 1897;
3. Концепции духовно-нравственного развития и воспитания личности гражданина России.- М.: Просвещение, 2011.
4. СанПиН 2.4.2.2821- 10 "Санитарно-эпидемиологические требования к условиям и организации обучения в общеобразовательных учреждениях". Постановление № 189 от 29.12.2010г.
5. Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования и науки Российской Федерации к использованию в общеобразовательном процессе в образовательных учреждениях от 31.03.2014 года № 253.
6. Положения «О структуре и порядке разработки и утверждения рабочих программ учебных предметов по ФГОС второго поколения». Приказ № 1577от 31.12.2015г.
7. Региональный учебный план для образовательных учреждений Ботлихского района реализующих программы начального общего, основного общего и среднего (полного) общего образования, на 2020-2021 учебный год; 8. Авторская программа Х.С.Вакилов. Махачкала 2017г

Учебно-методический комплект:

1 класс - Гамзатов А.Г «Авар калам» НИИ Махачкала 2005г

2 класс – XI. С. Вакилов, М. П. Г1абдулаев, Г. И. Мадиева «Авар калам» НИИ Махачкала 2005г

3 класс- ХI. С. Вакилов, М. П. Г1абдулаев, Г. И. Мадиева «Авар калам» НИИ Махачкала 2005г

4 класс - Авар калам: 4 классалъе цIалул тIехь / С. З. ГIалиханов. - Махачкала: НИИ педагогики, 2013

Байбихьул школалда авар мацI лъазабизе бихьизабун буго кинабниги 135 сагIат:

1 классалда 33 сагIат кьун буго анкьида жаниб 1 саг1ат, ц1алул анкь 33;

2 – 4 классазда авар каламалъул дарсазе 34 – 34 сагIат кьун буго (щибаб классалда 34 – 34 цIалул анкь, анкьида жаниб 1- 1сагIат)

Курс лъугIун хадуб кьолел хIасилал

Напсиял хIасилал

1.Жиндирго ВатIаналде, Россиялъул ва Дагъистаналъул миллатазде ва гьезул тарихалде кIудияб рокьи бижизаби.

2Цогидал миллатазул маданияталдехун ва гьезул тарихалдехун, гьединго батIияб пикруялдехун цIуна-къараб балагьи бижизаби.

3ЦIалиялдехун лъимералъул интерес бижизаби.

4Жинца гьарурал ишазул жавабчилъиги жибго жиндаго чIараб, цогиялда бухьинчIеб хасиятги цебетIезаби.

5Эстетикияб бичIчIи лъугьинаби.

6Цогидал гIадамазе кумекалъе хIадурав, ният лъикIав, хIалхъублъи гьечIев, гIадамазе лъикIлъи гьабулев инсан вахъинави.

7Лъиданиги цадахъ хIалтIизеги щулияб гьоркьоблъи гьабизеги бугеб бажари цебетIезаби, тIадкIалъай бугеб, дагIбадулаб ахIвал-хIалалдаса ворчIизе нух батиялъул бажари цебетIезаби.

8.Творческияб хIалтIуде гъира ккезаби, ай творческияб къагIидаялъ хIалтIизе бугеб бажари цебетIезаби

Метапредметиял хIасилал

1. БатIи-батIиял жанразул ва тайпабазул текстал бичIчIун цIализе ругьунлъи, текстал кIалзул ва хъвавул формаялда гIуцIизе лъай.
2. Сверухъ тIабигIаталда нахъгIунтIизеги цогидазулгун бухьен гьабизеги каламалдаса пайда боси.

3. Накъиталъе гIахьаллъи гьабулев чиясухъ гIенеккизеги, диалогалъулъ гIахьаллъизеги, батIи -батIиял пикраби рукIиналъе мукIурлъизеги, жиндирго пикру загьир гьабизеги, гьелъие далил бачинеги разилъи.

4. Предметал дандекквезе, гьезул анализ ва синтез гьабизе, гьел гIаммлъизаризе, тIелазде рикьизе ва цоцада релъълъинаризе лъай.

5. Предметазул ва предметазда гьоркьор ругел бичIчIиял лъай (цоцазулгун гьоркьоблъи, маданият, творчество, тIехь, асаралъул хIасил, художествияб текст ва гь. ц.); гуманитариял (ай инсанасул, гьесул культураялъул, тарихалъул бицунел) ва эстетикиял (ай искусствоялда, дунялалда ва гIадамазул гIумруялда жаниб берцинлъиялъул, гьайбатлъиялъул хIакъалъулъ бицунел) предметазда гьоркьор ругел бухьенал ричIчIи.

6. ЦIалиялда цере лъурал мурадал ва масъалаби ричIчIизе ва гьел тIуразаризе лъай.

7. Цебе лъураб масъалаялда рекъон цIалиялда хурхарал хIалтIаби планалда росизе, гьезда хадуб хелкквезе ва гьезие къимат кьезе бугеб бажари лъугьинаби.

8. ЦIалулъ жиндирго лъикIал яги квешал хIасилал рихьизе бугеб бажари лъугьинаби.

9. Цебе лъураб мурад тIубаялъе гIоло цадахъ хIалтIизе бажари.

Предметиял хIасилал

1. Литература тIолабго дунялалъулаб ва миллияб культура гIадин бичIчIи, гьелъ рухIияб бечелъи ва гIадатал цIунулеллъи лъай.
2. ТIехь культурияб бечелъи букIин бичIчIи.
3. РагIул искусство гIадин художествиял асараздехун бербалагьи букIинаби.
4. МагIарулазул ва Россиялъул цогидал миллатазул литератураялъул рухIияб бечелъи бичIчIи. 5. Инсан цеветIезавиялъе литератураялъул бугеб кIвар бичIчIи; ВатIаналъул ва гьелъул халкъалъул, сверухъ тIабигIаталъул, культураялъул, лъикIлъи-квешлъиялъул, гьудул-гьалмагълъиялъул, ритIухълъиялъул хIакъалъулъ бичIчIи лъугьинаби; гьоркьоса къотIичIого цIалдезе кколеблъи бичIчIи.

6. ЦIалиялъул бугеб кIвар бичIчIи; цIалиялъул батIи -батIиял тайпабаздаса пайда боси (лъай -хъвай гьабиялъул, аслияб жо балагьиялъул, тIасабищул, лъазабиялъул); героязул хьвада -чIвадиялъе кьураб къимат хIужжабаздалъун кьучIаб букIин бихьизабизеги, гьоркьоб лъураб жоялда тIаса жиндирго пикру загьир гьабизеги, текстазул батIи - батIиял тайпаби ричIчIизеги,

гьезие къимат кьезеги бажари. 7. Жиндие къваригIараб литература, живго жиндаго чIун, цогидазулкумек гьечIого, тIаса бищизеги цебе букIаралдаса цIикIкIараб информация бичIчIизе ва щвезе баян кьолел тIахьал (источникал) хIалтIизаризеги бажари. 8. БатIи-батIиял текстазул анализ гьабизе, ай гIиллаялъулабгин цIех-рехалъул бухьен чIезабизеги, асаралъул аслияб пикру загьир гьабизеги, текст бутIабазде биххизеги, гьел бутIабазда цIарал лъезеги, гIадатаб план гIуцIизеги, асаралъул загьирлъи, пасихIлъи бихьизабулел алатал ратизеги, текст жиндирго рагIабаздалъун цIидасан цIализеги бажари.

10. БатIи-батIиял текстазда тIад хIалтIизеги, цIалул ва художествиял, гIелмиялгин нахъгIунтIиялъулал текстазул хаслъаби рихьизаризеги бажари; художествиябгин творчествияб пагьму цебетIезаби; художествиял асаразда , суратазда тIасан яги жиндирго хIалбихьиялъул хIакъалъулъ живго бетIергьанаб текст гIуцIизе бажари.

Халкъияб кIалзул гьунаралъул асарал

2 абилеб классалъул цIалдохъабазе мустахIикъал захIматалъул, хIайваназул, гIажаибал лъугьа -бахъиназул, лъикIлъи- квешлъиялъул бицунел халкъиял маргьаби, кучIдул, кицаби, абиял ва бицанкIаби.

Класс тун къватIисеб цIали

ЦIализе кколеб материал. Жиндир кIодолъи 8-30 гьумералдаса тIаде инчIеб лъималазул художествияб ва гIелмиябгун

художествияб тIехь. Жидецаго цIалулел кучIдузул, маргьабазул, харбазул кIодолъи букIине бегьула 1- 10 гьумералдаса тIаде инчIеб .

ЦIалул тематика. ВатIаналъул, бахIарчиял ишазул, лъималазул, хIайваназул, гIажаибал лъугьа -бахъиназул ва гь.ц.
хIакъалъулъ бицунел асарал.

ТIехьалъулгун гьабулеб хIалтIи . Лъималазда лъазе ва бажаризе ккола: тIехьалъул жилд, гьумер, ахир бихьизабизе;

мугIалимас цIалун гIенеккарал ялъуни жидецаго цIаларал асаразда тIасан кьурал суалазе битIун жавабал кьезе; асаразул ва гьезул авторазул цIаразде балагьун, хIасил бицине; цIалараб жоялъул тема бицине; кьурал гIаламатаздалъун тIахьал тIаса

рищизе; героязул гIамал-хасияталъе, гьез гьарулел ишазе ва гьез гIахьаллъи гьабулел лъугьа -бахъиназе битIун кьимат кьезе;
классалъул цIалул бокIоналъул низам цIунизе .

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН авар литератураялъул

№	Разделалде ц!ар	Саг1ат	Контролиял х1алт1аби
1	Рии к!алде щвезаби	3	
2	Меседилаб хасалихълъи	5	
3	Нилъер ункъх!ат!илал гьудулзаби	1	
4	Эркенаб зах1мат -ниг1матазул ицц	1	
5	Лъималазул г1умру ва гьезул ишал	4	
6	Хасел - лъималазе рохел	5	
7	Хъизан ва школа	4	
8	Лъик1лъи, х1алимлъи, х1урмат	4	
9	Халкъияб к1алзул гьунаралъул асарал	1	
10	**Их**	1	
11	Росу	1	
12	Нилъер ват1ан	4	

2абилеб классалъул авар мац1алъул ц1алиялъул тематикияб план (анкьида жаниб 1 с

№	Дарсил тема	Саг1ат	Къо-моц1
1	Малъе эбел рахьдал мац1.	1	06.09
2	Рии рак1алде щвезаби. Г1айиб ккараб гъвет1.	1	13.09
3	Ц1ад .халкъияб кеч1.	1	20.09
4	Хасалихълъи .Р.Х1амзатов.	1	27.09
5	Дие бокьула хасалихълъи. Роржиналде цебе	1	04.10
6	Хасалихълъи . Бук!араб ц!акъаб заман	1	11.10
7	Ругьунлъиялъул сочинение	1	18.10
8	Хасалихълъиялъул гьури. Тайи	1	25.10
9	Г1анк!удал т!анч!азул кеч!. Чед	1	08.11
10	Воре, чед г1одобе рехуге. Гьабураб гурони батуларо	1	15.11
11	Дун к1удияв г1ун вуго.	1	20.11
12	Векьарухъанги васги. А.Мух1амаев.	1	29.11
13	Квенги рат1лидаго релълъараб бук1ун батила	1	06.12
14	Ц1алдохъан. Бах1арчияб иш	1	13.12
15	Ругьун гьариялъул изложение	1	20.12
16	Макьилъ. Дир ясалъул кеч!	1	27.12
17	Ц1акъаб дару. Дада ч1ахъаяй	1	17.01
18	Мурад х1инкъуч гуро. хасел	1	24.01
19	Г1азу . Дуда лъалеб щиб	1	31.01

20	Нижер рохел. Г1азу байдал х1анч1и	1	07.02
21	Хасел. Маг1арухъ хасел	1	14.02
22	Ругьун гьариялъул сочинени. "Дие хасел бокьула".	1	21.02
23	Дир дах1адада. Унго - унгояв гьудул	1	28.02
24	Савдат - санитарка. Нич	1	07.03
25	Ц1алдохъанасде кагъат. Борхьилги царалги къиса	1	14.03
26	Гьале дун к1удияв г1ун вуго	1	21.03
27	Эбелги лъималги. Бицардаби	1	04.04
28	Дида гуро абун бук1араб. Кицаби ва абиял	1	11.04
29	Их бач1ана. Их	1	18.04
30	Ханасулги 13 сон барай ясалъулги г1акълу	1	25.04
31	Ихдал х1инч1 . Гагу	1	16.05
32	Бергьенлъиялъул къо. Ралъдал вас	1	23.05
33-34	Совет салдатасе памятник	2	30.05